

המאוורר או את המקרר ע"י זרם חשמלי שגורם תנועתו, כיון דבהכנסת הזרם סברא היא דחשיב רק כמשתמש ולא כמתקן, וכמו שהמדליק נר ביו"ט אינו חשיב בהדלקתו כעושה כלי שיוכל להאיר, והיינו משום דרק לעשות נר בתחלה או אפי' לחלק נר אחד לשנים הוא דאסור אבל לא כשהנר מוכן ועומד והוא רק מדליק אותו כדי להשתמש בו ולא דוקא הדלקת נר שהכל כלה ונפסד אלף אפי' מנורת נפט ג"כ אין רואים את ההבדלה והעמדת הכובע והזכוכית וכו' כעשיית כלי להאיר, וה"נ גם כאן אע"פ שנעשה ע"י זרם חשמלי, מ"מ כיון שע"י תנועה זו לא נעשית כלל שום מלאכה אסורה, הרי זה דומה לפותח ריחים של מים בשבת שאם הגלגלים רק מסתובבים ולא נעשה על ידם שום טחינה מסתבר שאין לאסרו אלא משום עובדין דחול או משום דאושא מילתא ויטעו לחשוב שהוא גם טוחן. וה"נ גם כאן נראה דלא מסתבר כלל לחלק בין זרם של חשמל לזרם של מים, וטעמא דעובדין דחול או אושא מילתא לא שייך כלל הכא.

ה"ן אמנם דאי הוי נקטינן ודאי שעריכת שעון בשבת הוא איסור תורה, היה אפשר לומר דכיון שגורם בעריכתו לתנועה של גלגלים דממילא והכלי נעשה בכך כחי נושא את עצמו הרי זה חמור יותר מהחזרת מטה וכיון שמכניס רוח חיים בכלי כאילו עושהו מחדש דמי, אבל כיון דחזינן שרבו הסוברים דליכא כלל שום איסור בעריכת שעון ואמרן נמי דנר"ד קיל טפי מהתם, לכן קשה מאד לחדש דמפני זה שגורם תנועה דממילא יחשב משום כך כעושה כלי מחדש, ושפיר מסתבר כדאמרן דכמו שהוא עצמו רשאי לסבב בידיו את המאוורר כך מותר גם להפעילו ע"י כח זרמי ואינו חשיב כעושה כלי או מתקן כלי אלא כ"משתמש" עם הכלי, וגם נלענ"ד שאין לומר דאסור עכ"פ משום "מוליד" כמו אולידי ריחא דאסור ונאמר לפי"ז שגם הולדת כח תנועה חשיב כמוליד דבר חדש, דמלבד שאין לחדש כלל חומרא זו מסברא דנפשין מוכח נמי שזה אינו ממה שלא חששו כלל כל הגדולים בעריכת שעון לאיסור מוליד, ומה שבשעת הפתיחה והסגירה של מקרר או מאוורר ניתזין במקום החבור ניצוצי אש יבואר להלן סימן י שאין לחוש לכך.

אמנם נראה דאף שלכאורה דברי סברא הם, עכ"ז למעשה אפשר דשפיר יש לחוש בהכנסת זרם למאוורר ומקרר משום איסור תורה, ואדרבה אף אם ננקוט דליכא כלל שום איסור בעריכת שעון בשבת, מ"מ י"ל דשאני התם שחדוש הליכת השעון לא נעשה כלל ע"י הוספת דבר חדש מן החוץ כי אם ע"י מתיחת קפיץ שנמצא כבר מקודם בתוך השעון שמסובב

על הכפתור ולסלק בכך את המחסום שמעכב ומונע את הצלצול דאף שלא אסור משום גרם השמעת קול כיון שזה רק מדרבנן וגם אין זה קול של שיר, אבל כיון שע"י הסרת המונע הוא גורם

הגלגלים, וכיון שעריכה איננה מעשה אומן וגם נעשית בלי שום טורח, ועיין ברשב"א שבת ק"ב ע"ב שהביא מהרמב"ן "שכל כלי שצריך אומן בחזרתו מחייב משום בונה דהו"ל כעושה כלי מתחלתו שהרי בשעה שנתפרק ואין ההדיוט יכול להחזירה בטל מתורת כלי", וכן מבואר שם בתוספות ד"ה האי וכמעט שכל הראשונים כתבו שם בהאי לישנא, ולפיכך שפיר סברי דליכא איסור תורה בעריכת שעון כיון שהעריכה אינה מעשה אומן וכל הדיוט רגיל תמיד לעשותה בכל יום ולכן שרי, משא"כ הכנסת זרם לתוך מכונה הרי הזרם אינו כלל ככח של מפל מים או מין כח אחר שהוא רק כח דוחף דשייך לומר דכמו שמותר לאדם לדחוף ולסובב בידיו כך מותר גם ע"י דבר אחר, אלא הזרם עשה את פעולתו ע"י זה שהאלקטרונים שבתוך החוטים זורמים חיש מהר תוך המעגל ומשנים במקצת את החוטים וגם את סגולת המתכת שבתוך המכונה וממגנט אותה או שינויים אחרים הגורמים לכח התנועה, לכן אפשר שהכנסת הזרם אינה חשובה רק כהשתמשות עם מכונה שהיא עשויה מכבר אלא הרי זה דומה כאילו הזרם עושהו עכשיו לכלי כיון שמבלעדי הזרם אין למכונה כלל שום סגולה של מכונה. וכן לענין טלפון ג"כ נראה דכיון שמבלעדי הזרם אין המכשיר הזה יכול כלל למלא את תפקידו, לכן אפשר שע"י החבור עם הזרם חשיב כמתקן כלי להיותו ראוי למילוי תפקיד ידוע. ונמצא דלפי"ז אפשר דשפיר חשיב בכה"ג כמכה בפטיש, ואין זה דומה לכלי שרגילים לפרקו ולהחזירו דמותר שפיר להחזיר בשבת אפילו אם כל חלק בפני עצמו אינו ראוי לכלום, דשאני התם דגם בשעה שהכלי מפורק לא נפקע כלל ממנו שם כלי כיון שחסר רק קירוב חלק אל חלק ולא שום שנוי יסודי בגוף הכלי ולפיכך אמרינן דמחוסר קריבה לאו כלום הוא (ואף גם בספרים שיש עליהם אותיות בחודי ראשי הדפיץ ג"כ הכריעו האחרונים שמעיקר הדין מותר לפתוח ולסגור בשבת מטעם זה דכיון שעשוי לפתוח ולסגור אמרינן דגם בשעה שהספר פתוח ואין עליו אף אות אחת שלימה מ"מ כיו שמחוסר רק קריבה אמרינן דבקירוב חצאי האותיות לא חשיב כלל ככותב) משא"כ הכא כיון שהזרם משנה את עיקר תכונת הכלי ונותן בו סגולה אחרת, לכן אפשר דבכל פעם שמכניס לתוך המכונה זרם הרי זה חשיב כאילו הוא גם גומר אותו בכך לעשותו כלי.

ג נראה כיון דבכלי כזה שעדיכים לתקוע יתדות ומסמרים בחוץ ע"י פטיש בכל פעם שרוצה להחזירו אף אם כך הוא דרך תשמישו של אותו כלי שרגילים כמה פעמים ביום לפרקו ע"י זה שמוציא

שהפעמים יגיע לאחר זמן הרי הו"ל כגורם מלאכה דאסור עכ"פ מדרבנן ועיין גם בחזו"א שבת ס"ו ל"ח ויבואר בע"ה במקום אחר.